

Een Onderweg-leerling van het Citadel College tijdens de periode-afsluiting.

Lees verder op pagina 5

03

Tweetalig onderwijs leidt leerlingen op tot wereldburgers

06

Rekenen wordt leuker als het lukt!

12

Gezonder bouwen met natuurlijke materialen

15

Mail aan mijn oude vmbo-school

Arjen Daelmans

Nieuw in het vmbo: Waar kansen beginnen

Het vmbo blijft zich al 25 jaar ontwikkelen, en dat is precies wat deze editie van de vmbo-krant laat zien. Onder het thema 'Nieuw in het vmbo' nemen we jullie mee langs vernieuwingen die de diversiteit en de kracht van ons onderwijs onderstrepen.

Van de jaarlijkse introductie van nieuwe keuzevakken tot pilots die grenzen verleggen, zoals die rond onderwijstijd en PIE/BWI. Ook vakkenintegratie wint terrein: onze scholen zoeken steeds meer naar samenhang tussen vakken om het leren voor onze leerlingen nog betekenisvoller te maken. Dit vraagt om creativiteit en samenwerking binnen docententeams, en het levert krachtige leerervaringen op voor onze leerlingen.

Daarnaast worden er stevige stappen gezet op het gebied van basisvaardigheden. Nieuwe, evidence

based aanpakken richten zich op taal, rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid, zodat elke leerling een nog steviger fundament opbouwt voor de toekomst. Juist de verbinding van basisvaardigheden met de praktijk levert meerwaarde voor onze leerlingen, net als de verbinding van taal met vaktaal.

Ook zien we bijzondere primeurs. Zo heeft het Fries als examenvak een plek gekregen binnen het vmbo voor leerlingen van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg. Andere vernieuwingen zijn wat meer onder

de radar gebleven: tweetalig onderwijs (TTO) is vooral bekend van havo- en vwo-scholen, maar inmiddels zijn er ook al 35 vmbo-scholen die het aanbieden. Een belangrijke stap in de erkenning van meertaligheid en regionale identiteit, en het levert zowel voor docenten als leerlingen meer op dan alleen een versterking van taal. Verder staat de geïntegreerde leerroute volop in de belangstelling, waarbij de aansluiting tussen vmbo en mbo extra wordt versterkt.

Al deze ontwikkelingen hebben wat mij betreft een gemene deler: ze bieden onze leerlingen meer kansen en maatwerk. Van onze scholen vragen ze lef, betrokkenheid, flexibiliteit en vakmanschap. Precies daarin schuilt de kracht van het vmbo: blijven leren en vernieuwen (met de blik naar binnen én naar buiten) en doen wat werkt voor onze leerlingen, in samenwerking met de relevante partners.

Ik hoop dat deze krant weer inspireert, nieuwe ideeën aanreikt en uitnodigt om het gesprek over al die nieuwe ontwikkelingen binnen jullie teams voort te zetten. Want het vmbo van morgen begint vandaag. Veel leesplezier!

Arjen Daelmans
Voorzitter Stichting Platforms vmbo

Samen optrekken binnen de beroepsgerichte context

Nicole de Jong

Vanaf schooljaar 2024-2025 loopt de landelijk pilot Onderwijstijd, bedoeld om uit te zoeken wat vermindering van lesuren voor leerlingen kan opleveren aan ontwikkeltijd voor leraren. Ruim 100 vo-scholen doen mee. Schoolleider Nicole de Jong van Maris College Bohemen in Den Haag aan het woord over de bijzondere keuze die ze met haar school heeft gemaakt.

02

"De coronaperiode was heel vervelend, maar de noodzaak om op een andere manier onderwijs te gaan geven, leerde ons ook creatief te denken", vertelt Nicole de Jong, schoolleider van Maris College Bohemen in Den Haag. "Ook na corona voerden we regelmatig gesprekken over ons onderwijs en over de vraag of onze aanpak nog wel past bij de leerlingen. Toen de pilot Onderwijstijd zich aandiende, zagen we dat als een mooi moment om ons te verdiepen in wat volgens onderzoek werkt en wat niet, om het onderwijs zo effectief mogelijk in te richten."

Vergeleken met andere Europese landen hebben Nederlandse leerlingen veel lestijd en staan docenten lang voor de klas. Ook tegen de achtergrond van het lerarentekort kost het scholen moeite de kwaliteit van hun onderwijs op peil te houden. Bij docenten bestaat behoefte aan meer ontwikkeltijd, om zich te verbreden en te verdiepen en samen te werken aan onderwijsverbetering. In de pilot Onderwijstijd krijgen scholen daarom gedurende twee schooljaren ruimte om keuzes te maken in de verdeling en omvang van de onderwijstijd. De bedoeling is door substantieel minder lesuren te verzorgen tijd vrij te spelen voor lesontwikkeling of lesvoorbereiding; tijd om aan de kwaliteit van het onderwijs te werken en aan de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep.

Rond de onderwijstijd kunnen scholen verschillende keuzes maken, bijvoorbeeld het aantal lesuren per vak terugbrengen of de lessen inkorten. Het rooster kan anders worden ingedeeld en het is mogelijk de voor- en najaarsvakantie anders te plannen. "Als schoolleiding hebben we een aantal scenario's opgesteld, om die stuk voor stuk af te gaan pellen, en zijn we daarnaast in gesprek gegaan met de collega's van de verschillende vakgebieden", zegt Nicole. "Bij ieder scenario hebben we gevolgen en mogelijkheden op een rijtje gezet: wat betekent het als we van elk lesuur vijf minuten afhalen, en wat zou er gebeuren als er een uur van je vak afgaat?"

"De noodzaak om op een andere manier onderwijs te gaan geven, leerde ons ook creatief te denken."

Perspectief van de leerling

Uiteindelijk kwam de school – als enige van de pilotscholen – uit bij het vakoverstijgend onderwijs. "Binnen het vak geeft elke docent goed onderwijs. Maar elk vak blijft een vak op zich en wordt gegeven in één lokaal. Daarom zijn we kritisch gaan kijken naar het programma van toetsing en afsluiting, het PTA, en gaan zoeken naar een gemeenschappelijke deler om met elkaar contextrijk op te gaan trekken.

We hebben prachtige beroepsafdelingen waar leerlingen praktijkvaardigheden opdoen, maar ook leren presenteren, een brief schrijven of een gesprek leren voeren, vaardigheden die ook bij het vak Nederlands terugkomen. Kunnen we het dan niet voor de leerling aantrekkelijker maken door het dichter bij het interessegebied waar de leerling voor gekozen heeft te brengen, zodat de leerling het in die context vóór zich ziet?"

Met die vraag is de school nu aan de slag gegaan. "Het mooie van de pilot is dat we verschillende scenario's kunnen uitproberen, terwijl we met elkaar in gesprek blijven: 'Onderzoek eens waar voor jouw vak eventueel winst te behalen valt, niet zozeer vanuit je eigen perspectief, maar vooral vanuit dat van de leerling.' We beginnen klein, door een aantal beroepsafdelingen in de bovenbouw te koppelen met in ieder geval het voor de hand liggende vak Nederlands."

Muurtjes doorbreken

In het derde leerjaar wordt het vak Nederlands bijvoorbeeld gekoppeld aan het profiel Economie en Ondernemen. "Het PTA blijft hetzelfde, maar we zijn gaan zoeken naar de overlap en aanknopingspunten. In de praktijk staat er straks nog één uur Nederlands op het rooster en gaan de overige uren op in het profiel. De docent Nederlands is twee uur op de afdeling tijdens de twee uur E&O. Zo staan er twee docenten samen voor de klas en ontstaat ontwikkeltijd om met z'n tweeën deze lessen vorm te gaan geven."

Inmiddels hebben verschillende enthousiaste collega's, ook uit de onderbouw en de mavo, zich gemeld om mee te doen. "Fantastisch dat dat gebeurt en er muurtjes doorbroken worden! De pilot maakt los dat er op allerlei gebieden beweging ontstaat, bijvoorbeeld in de ontwikkeling van de professionele cultuur van het docententeam. Docenten gaven wel aan dat ze allemaal samen willen kunnen overleggen, dus daar moet ik ruimte voor maken in het rooster."

Tweetalig onderwijs leidt leerlingen op tot wereldburgers

Mezzo Metameer jenaplan in Boxmeer was een van de eerste scholen die tweetalig onderwijs aanboden op het vmbo. Leerlingen krijgen een deel van de lessen in het Engels en dat leidt niet alleen tot een goede actieve beheersing van de taal, er is ook extra aandacht voor wereldburgerschap en voor persoonlijke ontwikkeling.

Waarom zou je kiezen voor tweetalig onderwijs? Leerling Eef uit de derde klas heeft familie in Engeland en wilde de taal graag beter leren spreken. Kent uit de vierde had al best veel Engels gesproken tijdens vakanties. "Het leek me bovendien handig voor later."

Op Mezzo Metameer jenaplan in Boxmeer krijgen de vmbo-leerlingen die kiezen voor tweetalig onderwijs (TTO) vier uur Engels in de week (in plaats van drie uur zoals bij het reguliere onderwijs). Bij een aantal vakken is de voertaal Engels, zoals bij tekenen en gym en de mentorlessen, en binnen het profiel Dienstverlening en Producten worden de meeste vakken in het Engels gegeven. Maar TTO gaat niet alleen over Engelse taalvaardigheid, benadrukt docent en TTO-mentor Ilona Hoebrink. "Ik vertel leerlingen altijd dat ze twee sporen volgen: hun vmbo-opleiding én het TTO-traject. En het TTO-traject berust op drie pijlers: taalvaardigheid, wereldburgerschap en persoonlijke ontwikkeling."

Wereldburgerschap

Tijdens de lessen wereldburgerschap werken leerlingen aan thema's als culturele identiteit. Daarnaast maken de TTO-leerlingen diverse reizen. In de brugklas gaan ze op werkweek naar Engeland, waar ze onder meer straatinterviews houden. In het Engels natuurlijk – best eng in het begin,

maar zulke opdrachten buiten je comfort-zone dragen ook bij aan je persoonlijke ontwikkeling. In de derde klas maken de TTO-leerlingen een reis naar Oostenrijk, waar ze met leerlingen van een Italiaanse school samenwerken aan een project rondom klimaatverandering. Daarnaast zijn er regelmatig (online) projecten met scholen in het buitenland. Zo was er een onderbouwproject met een Indiase school, waarbij de leerlingen onder meer ervaringen uitwisselden over feesten. Hoe vier je bijvoorbeeld de geboorte van een kindje? Daarbij was het leerzaam om te kijken naar de manier van werken, vertelt Ilona. "Onze Powerpoint-presentaties waren heel netjes, maar wat uit India kwam, was nog vele malen perfecter. De leerlingen ontdekten ook dat onze manier van feedback geven best direct is, vergeleken bij hoe ze dat in India doen. Het was voor iedereen een hele rijke ervaring."

Jenaplan

Mezzo Metameer jenaplan was een van de eerste scholen die TTO binnen het vmbo aanbood. "TTO past goed bij onze onderwijsvisie", legt TTO-coördinator Nienke Jansen uit. "Als jenaplanschool richten we ons onder meer op thema's als 'Ik en de ander' en 'Ik en de wereld'. TTO stimuleert dat nog extra. Daarnaast hechten we veel waarde aan een breed aanbod en vinden we het belangrijk dat leerlingen hun kwaliteiten en talenten kunnen ontwikkelen."

"HET TTO-TRAJECT BERUST OP DRIE PIJLERS: TAALVAARDIGHEID, WERELDBURGERSCHAP EN PERSOONLIJKE ONTWIKKELING."

Ilona Hoebrink

Als docent Engels merkt Nienke dat de spreekvaardigheid van de TTO-leerlingen gaandeweg heel sterk wordt. "Een taal leer je het beste door onderdompeling, en dat is wat TTO probeert te doen." TTO is een heel geschikte route voor vmbo-leerlingen die houden van een extra uitdaging, merkt ze op. "Alle leerlingen moeten voldoen aan het basisniveau Engels, maar ze kunnen ook op een hoger niveau het Anglia-examen doen. Zo'n Anglia-certificaat geeft bij een mbo-opleiding vaak een vrijstelling voor Engels, dat is een mooi extraatje."

Uitdaging

Voor de docenten is TTO trouwens ook een mooie extra uitdaging. Alle TTO-docenten hebben een taalcertificaat behaald om hun vak in het Engels te mogen geven, en krijgen daarnaast scholing en begeleiding voor *Content and Language Integrated*

Learning (CLIL), de methodiek die bij TTO wordt gebruikt. En voor hen geldt natuurlijk, net als voor de leerlingen: je mag je best wel eens vergissen. Ilona is docent Duits en Frans en als ze aan het eind van een schooldag met haar TTO-mentorklas de weeksluiting doet, is het soms wel even schakelen, vertelt ze lachend. "Als ik dan yes wil antwoorden, komt het er wel eens uit als oui. Maar dat begrijpen de leerlingen wel."

De leerlingen zien vooral voordelen voor de toekomst. Kent gaat een mbo-opleiding Licht- en geluidstechniek volgen en komt daarna waarschijnlijk in een internationale werkomgeving terecht, waar het een plus is dat hij het Engels goed beheerst. Eef heeft nog geen vervolgopleiding gekozen, maar weet al wel dat ze iets in de horeca wil gaan doen. "Dan is het ook fijn als je meerdere talen kunt spreken."

"EEN TAAL LEER JE HET BESTE DOOR ONDERDOMPELING, EN DAT IS WAT TTO PROBEERT TE DOEN."

Nienke Jansen

Praktisch, creatief en leerzaam

OOK VOOR
DOCENTEN ;-)

Docenten Jennifer Schipper-De Laet en Jethro Satumalaij bekijken het door hun leerlingen ontworpen bordspel.

Op het Broeckland College in Breukelen volgen alle leerlingen in de onderbouw het vak Innovatie & Prototyping. De aandacht gaat daarbij niet alleen naar creatieve vaardigheden, maar ook naar aspecten van burgerschap en algemene vaardigheden. “Het vak is nooit af.”

Het is gezellig rumoerig tijdens de wekelijkse les Innovatie en Prototyping in de praktijklokalen van het Broeckland College in Breukelen. Leerlingen van de tweede klas maken een houten tafelklokje, waarbij ze mogen kiezen tussen het standaardmodel of een aangepast ontwerp – je kunt de klok bijvoorbeeld ook combineren met een pennenbakje of sieradenhouder. Er wordt druk overlegd. Het afmeten van de plek waar het uurwerk moet komen, is best een secuur klusje. Leerling Noor vindt het leuk dat je in deze lessen met je handen iets moois kunt maken. Deze analoge klok vind ze eigenlijk ‘best ouderwets’. “Maar dat is ook het leuke eraan.” Haar klasgenoot Jayden vertelt over eerdere opdrachten in de lessen Innovatie en Prototyping. Het leukste vond hij het bordspel. “Ik maakte met mijn groepje een spel rond het thema voetbal, waarin je met verschillende voetbalclubs tegen elkaar speelt.”

Innovatie & prototyping

Zelf dingen ontwerpen en bouwen én kennismaken met materialen en gereedschappen, dat zijn belangrijke aspecten van het vak Innovatie & Prototyping (I&P). Het is op veel scholen

een keuzevak voor de bovenbouw, maar op het Broeckland College, een school met basis- en kaderberoeps-gerichte leerwegen en de theoretische leerweg, werd het vijf jaar geleden juist ingevoerd als algemeen vak voor de onderbouw. Daardoor kunnen nu alle vmbo-leerlingen in klas 1 en 2 een praktisch vak volgen, ook de leerlingen die daarna doorstromen naar de tl. “In de eerste klas leren de leerlingen vooral de basis van de praktische basisvaardigheden”, vertelt docent Kim Verhagen. “Ze leren werken met moderne apparatuur, zoals de 3D-printer en de lasersnijder, maar ook met hamer en zaag. In het tweede jaar gebruiken ze die vaardigheden in grotere opdrachten. Bij het ontwerpen van een bordspel gebruikten ze bijvoorbeeld de lasersnijder om het spelbord te maken en de laserprinter voor de speelstukken.” “In alle I&P-opdrachten gebruiken leerlingen de Ontwerpcyclus”, legt docent Jethro Satumalaij uit. “Eerst doen ze onderzoek, dan volgt de ontwerpfase, vervolgens het maken en tot slot het testen en aanpassen. Als je die cyclus vaker doorloopt, gaat het na een tijdje automatisch.” Hij ziet

dat leerlingen door dit praktische vak creatiever worden en meer plezier krijgen in het leren. Al zijn de leerlingen minder enthousiast over het onderdeel ‘computervaardigheden’. “Maar die horen er wel bij. We denken vaak dat leerlingen vanzelf handig zijn met computers omdat ze schermen gewend zijn. Maar computervaardigheden omvatten meer dan je smartphone en sociale media. Er hoort ook bij dat je Word en Excel kunt gebruiken, en weet hoe je informatie ordent. Want waar je later ook gaat werken, je krijgt altijd met computers te maken.”

Burgerschap

Een belangrijk aspect van het vak I&P in de onderbouw is ook dat leerlingen gaandeweg ontdekken wat bij hen past; de een werkt bijvoorbeeld liever met computers, de ander met handgereedschappen. Dat kan helpen bij het bepalen van een keuze voor een profiel of, later, een vervolgopleiding. I&P tikt bovendien een flink aantal kerndoelen van het vak Burgerschap af, merkt Jennifer Schipper-De Laet op. Zij is naast docent I&P ook coördinator Burgerschap op het Broeckland College. “Denk bijvoorbeeld aan samenwerken

en met elkaar meedenken. Leerlingen leren hier ook kritisch na te denken, wat bijvoorbeeld belangrijk is om nieuws en nepnieuws uit elkaar te kunnen houden. Onze volgende stap is om die aspecten van de lessen expliciet te maken, zodat leerlingen zich ervan bewust zijn dat ze ook op dát vlak hier dingen leren.”

Intussen nodigt Innovatie en Prototyping ook de docenten uit om te blijven verbeteren en innoveren. De 3D-printer is net klaar met een boter-kaas-en-eieren-spel dat Kim heeft ontworpen voor de leerlingen om in de pauzes te spelen. Jennifer gaat bij de klokkenopdracht een introductieles maken waarbij (geen overbodige luxe) ook het analoge klokkijken nog even extra herhaald wordt. Intussen onderzoekt Jethro onder meer hoe hij een hologram-bril in de lessen kan inzetten, waarbij leerlingen bijvoorbeeld de instructies voor het gebruik van de 3D-printer zien terwijl ze ermee aan het werk zijn. “We blijven steeds op zoek naar nieuwe manieren om de lessen boeiend en innovatief te maken”, zegt hij. “Het vak Innovatie en Prototyping is nooit af!”

Op zoek naar antwoorden op je eigen vragen

Niels Janssen

Frank Hendriks

Hoe stimuleer je de nieuwsgierigheid van leerlingen, zodat ze intrinsiek gemotiveerd zijn om te leren? Op het Citadel College hebben de onderbouwleerlingen binnen de leerroute 'Onderweg' geen vast lesrooster, maar kiezen ze zelf een thema dat ze op hun eigen manier uitdiepen. Docenten, en ook ouders, zijn positief. "Mijn dochter komt elke dag blij uit school."

Vrijdagmiddag voor de vakantie, afsluiting van een periode. In de Onderweg-lokalen van het Citadel College in Lent zijn de tafels in een kring geschoven en hebben de leerlingen van klas 1 en 2 hun eindproducten uitgesteld voor de ouderpresentaties. Wat meteen opvalt is hoe divers de thema's zijn waarmee de leerlingen zich hebben beziggehouden de afgelopen tijd, en met hoeveel flair ze presenteren. Hira koos feminisme ("Ik vind vrijheid van vrouwen belangrijk, daar moet meer over gepraat worden!") en maakte onder meer voor het leergebied Kunst een aantal posters. Fabio maakte tijdens een stage bij zijn thema 'Lassen' als kunstwerk een cactus van een tandwiel en een fietsketting en deed onderzoek naar waarom een lasbril belangrijk is. Roos wil later paleontoloog worden. Ze bouwde onder meer een kijkdoos met verlichting en 3D-geprinte dino's, schreef een werkstuk over

evolutie en liep als hoogtepunt een dag mee met een paleontoloog in natuurmuseum Naturalis. Leerzaam? Héél leerzaam. "Vroeger had ik moeite met leren," zegt ze, "maar nu leer ik écht heel veel."

Een eigen thema

'Onderweg' is een onderwijsroute voor klas 1 tot en met 4 van het vmbo, naast het reguliere onderwijs. Onderweg-leerlingen in de onderbouw kiezen per lesperiode een thema waar ze mee aan de slag gaan. Daarbij bedenken ze, samen met hun docent of mentor, vijf leervragen binnen de leergebieden Technologie, Kunst, Maatschappij, Gezondheid en Natuur. Minstens drie van die leervragen koppelen ze aan een van de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde.

De leerlingen bedenken vervolgens, weer in overleg, zelf welke eindproducten ze willen maken, en welke hulp ze daarbij nodig hebben. Bijvoorbeeld van de docent Nederlands bij het schrijven van een email naar een bedrijf of van de docent wiskunde bij het berekenen van de cirkels in een schaalmodel van de Toren van Pisa (thema: Italië). De eindproducten mogen van alles zijn, van podcast tot kunstwerk en van stageverslag tot fotoreportage. Cijfers worden

niet gegeven, maar wel kwalificaties, van 'In Ontwikkeling' tot en met 'Expert'. En nog een kenmerk van Onderweg: de leerlingen starten de dag samen op met hun mentorgroep. Hierin zitten leerlingen van klas 1 tot en met 4 door elkaar.

Intrinsieke motivatie

Ongeveer een kwart van de vmbo-leerlingen kiest deze route, die zes jaar geleden door de school werd ontwikkeld. Afdelingsleider Niels Janssen was er vanaf het begin bij betrokken. "We merkten dat een deel van de leerlingen niet gemotiveerd raakte binnen het reguliere onderwijs", vertelt hij. "Voor intrinsieke motivatie is autonomie belangrijk. We zijn begonnen de leerlingen meer vrijheid te geven en hebben steeds gekeken: waar zijn kaders nodig? Bij de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde zijn er bijvoorbeeld nog wel verplichte uren. En in de bovenbouw volgen de leerlingen hun lesrooster." Docent en mentor Frank Hendriks ziet bij de start in de bovenbouw dat Onderweg-leerlingen een grote ontwikkeling hebben doorgemaakt en belangrijke vaardigheden hebben opgedaan: ze zijn gewend initiatief te nemen, zelfstandig te werken, en hun werk te plannen. "Dit zijn leerlingen die

het moeten hebben van dingen dóen. En ze mogen weliswaar veel kiezen, maar aan het eind van de periode, zoals vandaag, moeten de eindproducten wel af zijn."

Blij uit school

De ouders die vanmiddag langs de tafels lopen zijn positief over Onderweg. De moeder van Marie-Lynn (die een replica van de Toren van Pisa bouwde) merkt op dat haar dochter elke dag blij uit school komt. "Ze heeft lol én ze werkt heel serieus aan haar opdrachten. Ik denk ook dat ze hier vaardigheden leert waar ze veel plezier van gaat hebben." De vader van Keetje vindt het mooi hoe bij Onderweg de praktijk gekoppeld wordt aan theoretische vragen. "Keetje's volgende thema wordt Horeca en ze regelde zelf al een stage in een sterrenrestaurant. Dat is toch geweldig?"

Docent Frank Hendriks vindt het ook elke keer weer mooi om te zien hoeveel de leerlingen bereiken, als je ze de vrijheid geeft om hun nieuwsgierigheid te volgen. "Bij Onderweg kunnen leerlingen laten zien wat ze kunnen", zegt hij. "En dat is omdat het leren echt uit henzelf komt."

Rekenen wordt leuker...

als het lúkt!

Op het Alfrinkcollege in Deurne krijgen de leerlingen in de eerste klas om te beginnen drie maanden lang rekenles, voordat ze aan wiskunde beginnen. Wiskundedocent Marjolein van Zeelandt ziet de resultaten én de motivatie van leerlingen verbeteren.

Het was wiskundedocent Marjolein van Zeelandt al vaker opgevallen, en het zal voor collega's ook herkenbaar zijn: bij binnenkomst op het vmbo zijn er grote verschillen tussen leerlingen als het gaat om de basisvaardigheden rekenen. Niet alleen in het getalbegrip, maar ook in de manier van rekenen die ze hebben aangeleerd en zelfs in hoe netjes ze sommen opschrijven ('Soms moest ik uitleggen hoe een papieren schrift werkt'). Dus toen er subsidie beschikbaar kwam voor het verbeteren van de basisvaardigheden, maakte ze met haar collega economiedocent een radicaal plan. Kernpunten: alle wiskundelessen in de eerste drie maanden van de eerste klas worden besteed aan het herhalen en oefenen van de basisrekenvaardigheden. Er kwam een nieuwe rekenmethode. En in alle lessen op school werd de reken-didactiek gelijkgetrokken.

EDI

Hoe zien die rekenlessen eruit? Marjolein breekt graag een lans voor bewezen effectieve leerstrategieën.

Op het Alfrinkcollege wordt schoolbreed gewerkt met het Expliciete Directe Instructie-model (EDI). Tijdens de rekenlessen is er dan ook eerst een korte instructie, daarna een terugkoppeling (Begrijpen de leerlingen het echt? Wisbordjes!) en vervolgens gaan de leerlingen rijtjes sommen oefenen, met de timer op acht of tien minuten. Het zijn dynamische lessen waarin de leerlingen vaak supergeconcentreerd werken, valt Marjolein op. "Het is een fabel dat rijtjes saai zijn. Soms verzuchten leerlingen: 'Dit kán ik al'. Maar binnen de rijtjes worden de sommen snel moeilijker, dus die leerlingen kunnen dan op hun eigen niveau verder." Er zijn geen verhaaltjes of trucjes, de leerlingen leren vaste 'rekenrecepten' die altijd werken. Ze schrijven de sommen uit in een schrift met kleine ruitjes, zodat ze meteen zorgvuldig leren werken; dat scheelt straks bij wiskunde ook fouten. Extra pluspunt: handmatig schrijven zorgt dat informatie beter beklijft.

Getalbegrip

De rekenlessen zorgen voor een solide basis voor de wiskundelessen, is inmiddels gebleken: de leerlingen hebben na afloop allemaal hetzelfde minimum-rekenniveau, ze hebben meer getalbegrip en schrijven de sommen zorgvuldig op. Dat de rekendidactiek door de hele school gelijk werd getrokken, helpt ook. Het hele team werd daarbij betrokken. De verschillen bleken best groot. "In de ene les moesten

“Het is een fabel dat rijtjes saai zijn.”

COLUMN

Elke vakdocent baas over eigen vak-taal

Mijn regenpijp is verstopt. Al een tijdje, ik heb het probleem te lang laten liggen en nu slaat het vocht door de keukenmuur. De rioolman komt gelukkig na twee keer bellen, schept de leiding vrij, analyseert en overlegt aan de telefoon met een collega over benodigde verbindingstukken. Ik luister hem af, iets met een afwijkende diameter en hellingshoek, maar snap de vaktaal niet. Gelukkig legt hij mij in gewone mensentaal uit wat er aan de hand is, een onnodig T-stuk haalt hij eruit, dat gaat soelaas brengen. Ik slik als ik de kosten hoor, maar het moet gebeuren.

Net als een dokter moet elke vakman en -vrouw met mede-experts kunnen communiceren én met leken, met patiënten en klanten. Om problemen te analyseren is een uitgebreid begrippenkader nodig en je moet vakmatig kunnen redeneren om een passende oplossing te vinden. Vaktaal hoort erbij. In je opleiding moet je die dus leren verstaan en gebruiken. En elke vakdocent geeft leerlingen toegang tot die taal. Hoewel? Taal leren ze toch bij Nederlands? Ja, in de zin van algemene schooltaal, maar juist die vaktaal niet, die kan een leraar Nederlands echt niet overdragen. Toch zijn op het vmbo niet alle vakdocenten taaldocenten. Om dat te worden moet je beseffen dat jij zelf de vak-taal-expert bent, vak-expert en taalexpert ineen, en daarbij een gereedschapskist gebruiken om je vak en de bijbehorende taal over te dragen aan de leerlingen. Die didactiek verschilt wel per vak, want bij houtbewerking heb je andere talige leeractiviteiten dan bij techniek: de aanpak past logischerwijs bij jouw

leerlingen bijvoorbeeld de sommen helemaal uitschrijven, in de andere les telde alleen de uitkomst. Bij het rekenen met procenten gebruikten we bij wiskunde verhoudingstabellen, bij economie al snel formules. We rekenen nu in alle lessen op dezelfde manier. Dat is voor leerlingen veel duidelijker."

Een collega die vreesde dat leerlingen met bijvoorbeeld dyscalculie gedemotiveerd zouden raken door drie maanden sommen maken, is inmiddels ook enthousiast: juist leerlingen die moeite hebben met rekenen, krijgen er door deze methode meer grip op en ontwikkelen daardoor ook meer zelfvertrouwen.

Als wiskundeleraar ging Marjolein intussen zelf ook terug naar het optellen, aftrekken,

delen en vermenigvuldigen. Hoe was dat? "Veel leuker dan ik had verwacht! Door de basis van het rekenen in kleine stapjes uit te leggen, zag ik ook dat ik bij wiskunde vaak best grote stappen zet. Ik let er nu beter op of het niet te snel gaat."

Ouders

En er was nog iets. Wat het rekenen vaak in de weg zit, is het idee dat je er aanleg voor moet hebben. Dat idee komt niet zelden van ouders. Daarom werden ook zij bij dit project betrokken, met de boodschap 'Een wiskundeknobbel bestaat niet. Iedereen kan leren rekenen!'

Dat ervaren de leerlingen tijdens de rekenlessen ook zelf en dat is misschien wel de grootste winst. "Ik word er blij van als een leerling aan het begin van de les verzucht 'Die sommen kan ik écht niet, daar was ik op de basisschool al heel slecht in!', en aan het eind van de les naar me toekomt en zegt: 'Oh juf, maar nu snáp ik het!'"

Haar tip als het gaat om de basisvaardigheden rekenen is dan ook: ga terug naar de basis. "We denken soms dat we de lessen leuk moeten maken, om leerlingen te motiveren. Maar laten we eerst zorgen dat ze het kunnen. Want als het lukt, wordt het vanzelf leuker."

vak en jouw werkwijze. Bijvoorbeeld in heldere uitleg bij praktische opdrachten en een nabespreking waarbij je extra let op de formulering. Het kan zo simpel zijn, bijvoorbeeld door elke les een paar keer te vragen: 'Hoe zeg je dat wat mooier, echt zoals we dat als (beroep X) zeggen?' of juist 'Je zegt dat nu in vaktaal, kun je het ook in dagelijkse taal zeggen?' Dat laatste is belangrijk, niet alleen vanwege die toekomstige klanten, maar ook om te voorkomen dat leerlingen vaktaal papegaaien, of via ChatGPT laten produceren, terwijl ze de inhoud niet echt vatten. Taalgerichte vakdidactiek, zo noemen we als talenmensen de didactiek die leerlingen van dagelijkse taal naar vaktaal helpt. Er is een boekenkast over volgeschreven, vol taalwetenschappelijke terminologie, maar in dagelijkse taal is het heel simpel: bedenk bij je lesdoelen wat je leerlingen wilt horen zeggen of zien schrijven. Leg de lat daarbij niet te laag. Zorg dat ze veel kunnen praten en schrijven, om te oefenen, terwijl jij kunt horen en lezen of ze zich de formuleringen eigen maken. En geef ze gerichte taalsteun om steeds meer vaktaal te gebruiken. 'Basisvaardigheden taal' is eigenlijk een verkeerd begrip, het gaat er juist om die uit te bouwen naar de basisvaardigheden van VAKtaal.

Mijn ervaring is dat er op elke school wel een paar leraren zijn die daar oog en oor voor hebben gekregen, door de jaren heen. Zij kunnen samen een motor zijn in trajecten rond basisvaardigheden. Ken jij ze al op jouw school?

Maike Hajer

Voormalig lector Meertaligheid en Onderwijs aan de Hogeschool Utrecht en een van de grondleggers van taalgericht vakonderwijs

DE MAGIE VAN HET FRIES

Piter Jelles Ynsicht in Leeuwarden is de eerste vmbo-school waar leerlingen van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg het examenvak Friese taal en cultuur kunnen kiezen. Docente Debbie van Elden en *skoalstiper* Anna Marije Bloem benadrukken dat het om veel meer gaat dan alleen Friese taalvaardigheid. “Je eerste taal is de taal van je hart.”

Anna Marije Bloem (links) en Debbie van Elden

Om de Friese taal te leren moet je die niet alleen leren begrijpen, lezen en schrijven, maar vooral ook ervaren, vindt Debbie van Elden, docente Fries op Piter Jelles Ynsicht in Leeuwarden. Daarom gaat ze met haar leerlingen in elk geval een keer *fierljeppen* (de Friese versie van polsstokhoogspringen). Ook krijgen ze een workshop kaatsen (een traditioneel balspel met een kleine, harde bal) en gaan ze zelf traditioneel Fries suikerbrood bakken.

Piter Jelles Ynsicht is de eerste vmbo-school waar leerlingen van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg het vak Friese taal en cultuur als examenvak kunnen kiezen. Eerder kon dit in Friesland alleen in de gemengde en theoretische leerweg. Dat betekent dat nu alle vmbo-leerlingen binnen hun beroepsprofiel in het vak examen kunnen doen. Een gouden zet, zo blijkt op Piter Jelles Ynsicht: maar liefst driekwart van alle brugklasleerlingen koos het. Een van hen is Reina, nu in klas 2. Ze groeide op met Fries als eerste taal. “Ik kan het spreken en lezen”, zegt ze, “maar Fries schrijven is moeilijker, omdat ik dat niet vaak doe. Dus het is leuk om dat nu op school ook te leren.”

“DRIEKWART VAN DE VMBO-LEERLINGEN BLIJFT IN FRIESLAND WONEN EN WERKEN. DAN IS HET FIJN ALS JE BEKEND BENT MET DE TAAL EN DE CULTUUR.”

Anna Marije Bloem

Reina

Skoalstiper

Anna Marije Bloem van Cedin Zorg en Onderwijs is van huis uit docent Fries en nu ‘skoalstiper’ (school-ondersteuner) vanuit Taalplan Frysk 2030. Dat project van de provincie Friesland heeft als doel dat het vak Friese taal en cultuur uiterlijk in 2030 op alle vo-scholen in de provincie wordt aangeboden, als doorlopende leerlijn in de onder- en bovenbouw. “Ik vind het fantastisch dat zoveel vmbo-leerlingen het nu al kiezen”, zegt ze. “Driekwart van de vmbo-leerlingen blijft in Friesland wonen en werken. Dan is het fijn als je bekend bent met de taal en de cultuur.” De lessen Friese taal en cultuur kun je daarnaast goed verbinden met algemene onderwerpen als meertaligheid en identiteit, legt ze uit, juist omdat je eerste taal zo verbonden is met wie je bent en waar je vandaan komt. Ze vroeg eens aan een groep leerlingen in het praktijkonderwijs welk zinnetje ze het liefste in een doosje zouden bewaren. Een meisje koos ‘*Ik hâld fan dy*’, ik hou van jou, omdat het het laatste was geweest wat haar *pake*, haar opa, tegen haar zei. Een klasgenootje koos een zin in het Farsi, in vertaling ‘Geef nooit op’, omdat haar broer dat altijd tegen haar zei. “Haar droom was om dierenarts te worden en dat zinnetje van haar broer gaf houvast. Juist vanuit die aandacht voor de eerste taal van leerlingen kun je in de Friese les over dat soort persoonlijke dingen gemakkelijker met elkaar praten. Je eerste taal, dat is de taal van je hart.”

Een kerk in Rome

De partners van Taalplan Frysk 2030 reiken scholen modern lesmateriaal en activiteiten aan; zo verschijnt

er elk jaar een Fries jeugdboek rond een maatschappelijk thema, is er een digitale lesmethode en worden er culturele evenementen georganiseerd rond poëzie en muziek. Daarnaast ontwikkelt Debbie zelf opdrachten voor de bovenbouw – ook hier weer met nadruk op praktijkervaringen. “Het lijkt me bijvoorbeeld mooi als leerlingen een Fries bordspel maken en dat pitchen bij een uitgever. Of als ze een presentatie maken over een historisch personage in het Fries museum.”

Het liefst zou ze straks met haar leerlingen op examenreis gaan naar het buitenland. Misschien naar Zuid-Denemarken, waar op sommige plaatsen nog oud-Fries gesproken wordt, of naar Noord-Duitsland, want ook daar is veel Friese historie te vinden. “We kunnen zelfs naar Rome, want daar staat de Friezenkerk.” Wisten we trouwens dat het Fries een heel oude taal is, verwant aan het oud-Engels? “Er zijn zoveel spannende verhalen te vertellen over het Fries en de Friezen”, zegt ze. “Over het oude rijk Magna Frisia bijvoorbeeld, dat zich uitstreckte langs de hele Hollandse kuststreek en tot ver in Duitsland, en over de stoere koning Redbad, uit de zevende eeuw. Het is bijzonder dat die geschiedenis in onze provincie nog voortleeft. Ik wil de leerlingen ook iets van die magie meegeven.”

Afkortingen profielen

E&O	Economie en Ondernemen
HBR	Horeca, Bakkerij en Recreatie
Z&W	Zorg en Welzijn
Groen	Groen
D&P	Dienstverlening en Producten

BWI	Bouwen, Wonen en Interieur
PIE	Produceren, Installeren en Energie
M&T	Mobiliteit en Transport
MVI	Media, Vormgeving en ICT
MaT	Maritiem en Techniek

Een andere route met hetzelfde perspectief

Wat begon met aardig wat kunst- en vliegwerk, is doorontwikkeld naar een professionele route in verbinding met het mbo, vertelt Tamara van Raaphorst, coördinator van de leerwerktrajecten (LWT) en docent Nederlands op het CT Stork College in Hengelo.

Tamara van Raaphorst

Zes jaar geleden startte het CT Stork College in Hengelo met leerwerktrajectklassen in de profielen BWI en Z&W: een route voor leerlingen die dreigen vast te lopen en met een aangepast programma in de basisberoepsgerichte leerweg wél een diploma kunnen halen.

"Het is best een gepuzzel om te zorgen dat de lwt-leerlingen geen 'gatenkaas-rooster' krijgen", zegt Tamara. "We willen graag met lwt-klassen werken. Voor de avo-vakken zitten alle BWI- en Z&W-lwt'ers per leerjaar bij elkaar in vaste lokalen. Op een ander moment dan de reguliere leerlingen volgen ze ieder hun profielvakken. Het rooster ziet er inmiddels zo uit, dat ze op maandag, dinsdag en woensdag naar school gaan, en donderdag en vrijdag op stage."

Voor de schoolvakken gelden in een leerwerktraject, net als in andere leerwegen, geen voorgeschreven uren. "Onze basisleerlingen hebben drie uur Nederlands; de lwt'ers vier. Omdat rekenen op het mbo een belangrijk examenonderdeel is, staat het bij onze lwt-leerlingen in klas 3 en 4 twee uur op het programma, bij de reguliere leerlingen alleen in jaar drie. Niet dat het altijd van harte gaat", lacht Tamara. "Lwt'ers moeten een 6 voor Nederlands halen. Ouders geven vaak terug: 'Ze doen het voor jou!'"

Op hun tenen lopen

De selectie van lwt-leerlingen gebeurt uiterst zorgvuldig, met een intake met ouders en de mentor, en de zorgcoördinator en orthopedagoog die meekijken. "Het gaat vaak om leerlingen die in

Lwt-leerlingen doen examen in Nederlands (CE en SE), volgen het hele beroepsgerichte programma (profielvak, dat afgesloten wordt met een cspe, en vier keuzevakken met SE's) en nemen deel aan de rekentoets. Voor de stage – op een door SBB erkend leerbedrijf – geldt een omvang van tussen de 640 en 1280 uren.

de tweede klas enorm op hun tenen moeten lopen om alle vakken bij te kunnen benen, maar wel vaardig zijn in de praktijk. Ouders vertellen dat hun kind thuis altijd zit te knutselen, of ze zeggen: 'Doe haar drie buurkinderen en je hebt er geen omkijken meer naar.' Maar op school moeten ze kneiterhard werken om het basisniveau te halen en hebben ze veel stress van toetsen. Soms gaat het om fors dyslectische jongeren die afstromen van de kaderleerweg en zich dom en onbegrepen voelen, maar dat helemaal niet zijn. Die leerlingen bieden we een kans om op een andere manier hun basisdiploma te halen."

Een leerwerktraject start altijd – heel bewust – aan het begin van leerjaar 3. "Voorheen hadden docenten wel eens het idee dat een leerling nog wel naar het leerwerktraject kon als bij het laatste rapport bleek dat die niet bevorderbaar was. Maar dat kan niet. Net zomin als het etiket 'lastige leerling' reden is voor verwijzing naar het leerwerktraject.

Het vergt een hoop overleg met de collega's, maar inmiddels is dat kwartje wel gevallen."

Koffie zetten

Lwt'ers zoeken zelf hun stageplaats en krijgen een brief met voorwaarden mee (bijvoorbeeld: niet bij familie). "We drukken ze op het hart goed te informeren wat ze mogen doen: 'Kapper? Prima, maar dan moet je wel héél erg houden van vegen, handdoeken wassen en koffie zetten.' Leerlingen voelen zich gezien en op hun plek in dit traject. Van ouders horen we dat hun kind opbloeit in de praktijk. Het is belangrijk om bij ouders de gedachte weg te nemen dat een lwt-leerling geen 'normaal' diploma haalt en niet naar mbo2 kan. Bij de stagebedrijven lopen ze vaak met deze leerlingen weg. Er was zelfs een leerling voor wie de werkgever de vervolgopleiding betaalde!"

Met het mbo is, naast de verplichte samenwerkingsovereenkomst, een convenant afgesloten: het roc neemt lwt-leerlingen aan en organiseert meeloopdagen, speciaal voor lwt'ers, die onthaald worden door oud-lwt'ers. Het team Bijzondere Instroom kijkt mee bij de selectie. "Dat loopt goed. Het is helder dat het niet gaat om jongeren van wie we niet weten wat we ermee aan moeten. Op mijn verzoek hebben we in het mbo-systeem gekeken hoe de eerste twee lichtingen het doen. Ik was aangenaam verrast: veel van de bijna dertig lwt-leerlingen hadden niveau2 al gehaald of waren bezig met een mbo2- of mbo3-opleiding. Onze aller-eerste lwt-leerlinge had mbo3 al gehaald!"

MAIL AAN MIJN OUDE VMBO-SCHOOL

Van: Micky Hek
Verzonden: dinsdag 22 april 13:00
Aan: Peter Leussinkdocentnatuur-wiskunde@Het Erasmus in Almelo

Onderwerp: **Een bedankje**

Beste meneer Leussink,

Ik denk dat u zich mij nog wel herinnert. Hopelijk niet vanwege mijn gedrag in de klas 😊: ik hield van kletsen en lette niet zo op in de natuur- en wiskundeles. Maar wat echt bijzonder is: toen ik een herexamen kreeg, terwijl mijn klasgenoten al vrij waren, moest ik elke dag naar school komen en kreeg ik (soms nog zowat in mijn pyjama) bijles van u. Ik bewaar daar heel goede herinneringen aan. Toen ik nog op school zat vond ik u best streng, maar u heeft me supergoed geholpen. Alsnog dank daarvoor!

Op vmbo Nieuw Erasmus in Almelo deed ik het profiel Zorg & Welzijn in de kaderberoepsgerichte leerweg. Omdat mijn familie al van jongs af aan de zorg wel wat voor mij vond, ben ik dat gaan uitproberen. Ik heb met mijn grote vriendinnengroep een fantastische tijd gehad op het vmbo. Het keuzevak Uiterlijke Verzorging was mijn favoriete vak.

Na het vmbo schreef ik me in voor de mbo-opleiding Persoonlijk begeleider speciale doelgroepen. Eerlijk gezegd had ik geen idee wat ik wilde. Veel van mijn vriendinnen gingen de zorg in. Ik vond de opleiding niet interessant en spijbelde veel. Vanwege de leerplicht werden mijn ouders vaak naar school geroepen. Met z'n allen hebben we besloten dat ik zou stoppen met mijn mbo-opleiding. Daarna heb ik een beroeps-keuzetraject gedaan op het roc in Almelo. Ik ontmoette daar een meisje dat met de kappersopleiding gestopt was, omdat ze veel praatjes met klanten moest maken. Dat vond ik juist leuk! Het sloot goed aan bij uiterlijke verzorging, dus ging ik die kant op.

In totaal ben ik, met de bbl-opleiding erbij, vijf jaar bezig geweest in het kappersvak. Het was leuk, maar verdiende slecht. Bovendien moest ik bij mijn werkgever altijd de rot-uurtjes draaien: op zaterdag en koopavonden. Dus ging ik opnieuw op zoek. Ik volg nu de bbl-opleiding Medewerker Steriele Medische Hulpmiddelen bij MBO Deltion in Zwolle. Ik werk afwisselend in het ziekenhuis in Almelo en Hengelo. In mijn eerste jaar ga ik één dag in de week naar school, en om de week zijn de lessen online.

Ik had nog nooit van deze opleiding gehoord. Je kan de opleiding ook maar op drie plekken in Nederland volgen. Ik ben een van de jongste studenten, met medestudenten uit heel Nederland. Mijn moeder is gastvrouw op de operatiekamer in een ziekenhuis in Almelo en had het idee al een paar keer bij me in de week gelegd, omdat ze in dat ziekenhuis medewerkers op de Centrale Sterilisatie Afdeling zochten. Maar ik zag dat niet als mijn droombaan. Toen ik er écht niet uitkwam, dacht ik: 'Ik ben jong en woon nog thuis, dus ik kan het allicht gaan proberen.' Ik heb veel filmpjes op YouTube gekeken en informatie gezocht op internet. Ik vond een filmpje van Het Klokhuis, waarin de presentator meeliep met een medewerker steriele medische hulpmiddelen. Via mijn moeder mocht ik een dagje op de afdeling meelopen. Ik was meteen verkocht!

De opleiding is breed, je leert veel over de anatomie van het menselijk lichaam en over het instrumentarium dat gebruikt wordt tijdens operaties en op de poli's. Je leert hoe je instrumenten moet schoonmaken en waar je op moet letten als je ze weer in elkaar zet. Het is best technisch, want je leert bijvoorbeeld ook hoe de autoclaaf – dat is een toestel waarmee je instrumenten kunt steriliseren – werkt en hoe je storingen oplost.

Ik werk in een groot team op de Centrale Sterilisatie Afdeling, die zit achter de operatiekamer. In de opleiding loop je mee met verschillende afdelingen, bijvoorbeeld op de desinfectie-afdeling waar het vuile instrumentarium binnenkomt. Op de opdek, waar de instrumenten uit de wasmachines komen, worden ze weer in elkaar gezet. Bij de autoclaaf worden de instrumenten gesteriliseerd, ingepakt en klaargemaakt voor transport naar de operatiekamers. Daardoor beweeg je lekker veel. Ik heb veel vrijheid en zit in een geweldig team. Ik ben heel blij met mijn keuze en denk dat ik hier zo lang mogelijk blijf.

Een tip voor vmbo'ers die voor hun keuze staan (zoals mijn moeder altijd tegen mij zei): Maak je niet druk, de wereld vergaat niet en je komt uiteindelijk wel op je plekje terecht. Misschien met een omweg, maar dat pakte voor mij alleen maar beter uit.

Groetjes,
Micky Hek

**"TIP VOOR VMBO'ERS
DIE VOOR HUN KEUZE STAAN:
MAAK JE NIET DRUK, JE KOMT
UITEINDELIJK WEL OP JE PLEKJE
TERECHT. MISSCHIEN MET
EEN OMWEG, MAAR DAT PAKTE
VOOR MIJ ALLEEN MAAR BETER UIT"**

Hallo Micky,

Wat leuk dat je mailt!

Ik vond je altijd een leuke leerling, maar ik zag wel dat je bij wis- en natuurkunde soms andere prioriteiten had. Heel goed te begrijpen voor een leerling van 14-15 jaar. Uit jouw brief maak ik op dat je een behoorlijke groei hebt doorgemaakt en daar had ik toen al alle vertrouwen in. Je moeder zegt dat je wel op je plek komt, ik zeg dat het wel goed met je komt.

Groetjes,
Peter Leussink

BEN BLIEK

CSW VOOROP WAARDEREN

WERKEN AAN EEN WINNAARS- MOOD DOOR TE LEREN VAN JE EIGEN ERVARINGEN

Ben Bliek geeft les aan bovenbouwleerlingen PIE van drie vmbo-scholen, die samen les krijgen op het Technum in Vlissingen. Tot zo'n zeven jaar geleden had hij een eigen installatiebedrijf. Op zoek naar ander werk kwam hij tijdens de uitvoering van een opdracht in contact met een teamleider van Nehalennia, die hem vroeg of lesgeven niet iets voor hem was. Hij twijfelde daarover, maar accepteerde wel een baan bij mbo Scalda in Terneuzen als inkoper met een technische achtergrond. Om al snel tot de ontdekking te komen dat hij daar – zeker in coronatijd – niet gelukkig van werd. Hij trok de stoute schoenen aan en meldde zich opnieuw bij Nehalennia, nu met de vraag of hij het een week voor de klas mocht uitproberen. Dat mocht, en: "Alles viel meteen op z'n plek, hier hoor ik thuis."

In het diepe

Sinds najaar 2022 staat hij voor de klas en behaalde hij de pedagogisch didactische aantekening voor instructeur. In de lessen merkte hij al snel dat traditioneel lesgeven uit een boek niet werkte: leerlingen stelden hem vragen waarop hij zo goed mogelijk antwoord gaf, "maar twee dagen later stonden ze weer bij me, met precies dezelfde vragen. Ze leerden er niet van." Hij ontwikkelde een nieuwe onderwijsaanpak en gebruikte daarbij zijn eigen ervaring als referentiekader: net van de lts werd hij als werknemer in het diepe gegooid en daar leerde hij enorm veel van. "Door fouten te maken en andere oplossingen te zoeken, leer je jezelf ook aan hoe je het anders, beter of makkelijker kan doen."

Het enthousiasme van leerlingen tijdens hun stage zette hem aan het denken: leerlingen leren veel in de praktijk en voelen zich onderdeel van het bedrijf. Met een collega kwam hij tot de aanpak om keuzevakken aan te bieden in echte werkomgevingen in bedrijven, of als onderdeel van een project binnen de school, bijvoorbeeld in een Tiny House gesponsord door het bedrijfsleven. "Het klinkt misschien raar, maar eigenlijk haal je het schoolgevoel weg."

In de lessen gooide hij het roer radicaal om: meteen aan de slag met als boodschap 'Probeer het maar, en als je echt vastloopt, gaan we samen kijken hoe we het kunnen oplossen.' "Aanvankelijk waren de leerlingen helemaal niet blij met die uitdaging", zegt hij lachend, "maar gaandeweg leerden ze om zelf oplossingen te bedenken voor problemen die ze in de praktijk tegenkwamen."

"DOOR LEERLINGEN
MEE TE GEVEN DAT
FOUTEN MAKEN MÀG,
VOORKOM JE EEN HOOP
FAALANGST"

Band opbouwen

"Door leerlingen mee te geven dat fouten maken mág, voorkom je een hoop faalangst. Leerlingen hebben op school vaak het gevoel betutteld te worden. Het past bij deze leeftijdsfase dat ze dingen graag zelf willen uitzoeken. Leerlingen krijgen door deze aanpak het gevoel dat ik vertrouwen in ze heb en ze als gelijkwaardig beschouw."

"Ik vond het al super dat ik genomineerd was, maar de prijs winnen kwam helemaal als een verrassing", zegt Ben Bliek. Pas drie jaar is Ben instructeur PIE (Producers, Installeren en Energie) bij scholengemeenschap Nehalennia in Middelburg. Op de landelijke Skills Talents wedstrijden 2025 in Amsterdam nam hij onder gejuich van zijn leerlingen de Ir. W. Maas Geesteranusprijs voor de meest innovatieve techniekdocent van Nederland in ontvangst: een erepenning en een geldbedrag van 2.000 euro.

Omdat ze zelf tot een oplossing komen, ontstaat er bij de leerlingen eerder een winnaars-mood."

De prijs voor meest innovatieve techniekdocent is gebaseerd op de waardering van leerlingen en een jury-beoordeling. Dat laat wel zien hoezeer leerlingen zijn aanpak waarderen. "Ik bouw echt een band op met mijn leerlingen. Ik wil ze vooral meegeven dat ze later gaan doen waar ze plezier in hebben; dat heb ik zelf ook geleerd. Als we bij bedrijven komen waar oud-leerlingen leren en werken, merk ik wel hoe trots die oud-leerlingen zijn."

"We zitten met deze aanpak op de goede weg", vindt Ben. "Ik zou graag nog meer bedrijven bij het onderwijs betrekken, en een brug slaan tussen vmbo en mbo door mbo-studenten erbij te halen. Dat laatste doen we al bij het werken aan het Tiny House. Voor leerlingen is dat waardevol; ze krijgen zo ook een doorkijkje naar een vervolgopleiding. Het vmbo van nu moet daar immers op voorbereiden. Als je leerlingen ergens voor wilt enthousiasmeren, moet het afwisselend en leuk zijn. Hun wereld gaat snel en daar moet je in mee."

GEZONDER BOUWEN MET NATUURLIJKE MATERIALEN

Isoleren met vezelgewassen, schilderen met natuurlijke verf of afwerken met leemstuc: bij het nieuwe beroepsgerichte keuzevak 'Biobased en natuurinclusief bouwen' maken leerlingen kennis met het gebruik van natuurlijke materialen in de bouw. Dat past in de trend naar meer duurzaamheid, maar dat niet alleen, zeggen Henk van Ginkel en Cor de Ridder: "Wij hebben het ook over gezónd bouwen."

De warmtegeleidingscoëfficiënt, laten we daarmee beginnen. Op het isolatiematerialenbord dat Henk van Ginkel heeft meegenomen, staan de waarden van verschillende natuurlijke én traditionele materialen naast elkaar vermeld. Wat blijkt? De warmtegeleidingscoëfficiënt van vlas en katoen (uit oude spijkerbroeken) is vrijwel identiek aan die van steenwol en glaswol. "De natuurlijke isolatiematerialen leveren gewoon een prima prestatie", zegt Henk. Hij heeft als coördinator van een werkgroep het nieuwe keuzevak Biobased en natuurinclusief bouwen ontwikkeld, in samenwerking met vmbo-school Het Perron in Veenendaal, dat de

nauw bij die ontwikkeling betrokken was. Circulair en duurzaam bouwen gaat in de eerste plaats over circulariteit: het hergebruik van bouwmaterialen. Leerlingen maken bijvoorbeeld werkstukken van palleshout. Maar onder het tweede thema, duurzaam bouwen, vielen zoveel onderwerpen, dat dit keuzevak eigenlijk te breed was. Daarom hebben we een paar onderwerpen, waaronder 'natuurinclusief', ondergebracht in het nieuwe keuzevak Biobased en natuurinclusief bouwen. Zo komen beide keuzevakken beter tot hun recht en vullen ze elkaar inhoudelijk goed aan. We verwachten dat veel scholen ze in combinatie zullen gaan aanbieden."

"Bij stucadoeren met leemstuc gebruik je een andere techniek dan bij normale stucmortel. En natuurlijke verf is vaak een poeder dat je eerst aan moet lengen met water, dat is ook anders dan wanneer je begint met roeren in een pot vloeibare verf. Die technieken hebben we dus in het lesmateriaal gedetailleerder omschreven, ook om te laten zien hoe dit keuzevak verschilt van andere vakken binnen het profiel BWI."

Bijscholing

Voor het keuzevak Circulair en duurzaam bouwen wordt al een training aangeboden (zie QR code). Een mooie praktische opdracht om de theorie te verwerken ligt voor de hand: het maken van een isolatiematerialenbord. Dat kan meteen een plek krijgen in het praktijklokaal. Nu het keuzevak Biobased en natuurinclusief bouwen is goedgekeurd, worden daarvoor ook trainingen ontwikkeld.

Nog een voordeel van het nieuwe keuzevak is trouwens dat je er als docent ook je voordeel mee kunt doen. Henk heeft een tijdje geleden zijn eigen huis verbouwd en verduurzaamd en zegt: "Met wat ik nu weet, zou ik kiezen voor isolatie met natuurlijke materialen."

"EEN HUIS DAT MET
NATUURLIJKE MATERIALEN
IS GEBOUWD, ADEMT."

Henk van Ginkel

officiële aanvraag deed voor het vak.

Bouwen en isoleren met *biobased* materialen (dat zijn materialen op natuurlijke basis) is in opkomst. Behalve aan houtbouw en natuurlijk isolatiemateriaal kun je daarbij ook denken aan bijvoorbeeld leemstuc voor de afwerking van wanden en verfstoffen op basis van natuurlijke ingrediënten. "Het is nu nog een niche, maar het is wel een aanpak die in de bouwwereld snel populairder wordt", zegt Henk. "Bij de productie van biobased materiaal komt veel minder koolstofdioxide vrij, sterker nog, planten als vlas en hennep leggen juist koolstof uit CO₂ vast. Natuurlijke materialen zijn bovendien gezonder om mee te werken, en een huis dat met deze materialen is gebouwd of geïsoleerd, heeft een prettig binnenklimaat. Het ademt. In feite hebben we het vooral over gezónd bouwen."

Gouden duo

Aan zo'n nieuwe trend wil je als BWI-docent graag aandacht besteden in het curriculum. Maar er wás toch al een keuzevak over duurzaamheid in de bouw? Klopt. Het keuzevak 'Circulair en duurzaam bouwen' bestaat al wat langer en wordt inmiddels op zo'n veertig vmbo-scholen aangeboden. "De twee keuzevakken zijn apart van elkaar ontwikkeld", zegt Cor de Ridder, die als landelijk coördinator van het Platform BWI

"LEERLINGEN WILLEN
WERKSTUKKEN MAKEN
DIE ZE MEE NAAR HUIS
KUNNEN NEMEN."

Cor de Ridder

Egels en vleermuizen

Bij de ontwikkeling van een keuzevak wordt altijd goed gekeken naar de invulling van de praktijkopdrachten. Cor: "Leerlingen willen werkstukken maken waar ze trots op zijn en die ze mee naar huis kunnen nemen. Bij Biobased en natuurinclusief bouwen maken leerlingen onder meer een natuurinclusief product, zoals een egelhuis, een vleermuis-kast of een vogelvoederhuis met een sedumdak." Het is een voorbeeld van een opdracht die in het examenprogramma van het keuzevak globaal beschreven is en waar docenten en leerlingen meerdere kanten mee op kunnen. Andere onderdelen zijn juist heel specifiek opgeschreven, zegt Henk.

www.bijscholingvmbo.nl

Jacqueline van Beek (links)
en Ineke de Graaf

Van alle markten thuis via een dubbele geïntegreerde leerroute

In een nieuwe geïntegreerde leerroute krijgen vmbo-leerlingen de mogelijkheid om gedurende drie jaar vakken uit de profielen PIE (Produceren, Installeren en Energie) en BWI (Bouwen, Wonen en Interieur) te combineren op weg naar een mbo2-diploma Service Medewerker Gebouwen. Jacqueline Van Beek van het Oranje Nassau College (ONC) Clauslaan in Zoetermeer en Ineke de Graaf van mboRijnland vertellen over de voordelen van dit traject.

“Doorlopende of geïntegreerde routes zijn vaak voor beide partijen niet betaalbaar, vanwege de kleine aantallen”, vertelt Ineke de Graaf, programmacoördinator CIV Smart Technology van mboRijnland. “Op zoek naar wat wél kan, zochten we inspiratie bij het landelijke experiment PIE/BWI, waarin een aantal scholen de profielen PIE en BWI gecombineerd aanbieden. Een mbo2-opleiding die goed aansluit op PIE en BWI is de mbo-opleiding Servicemedewerker Gebouwen, SMG.” “Al onze leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg PIE en BWI starten dus in een geïntegreerde leerroute”, licht Jacqueline van Beek, schoolleider van ONC Clauslaan in Zoetermeer, toe. “Tijdens de voorlichting bleken ouders enthousiast, omdat hun kind in drie jaar op de locatie van het vmbo een startkwalificatie behaalt.”

Uitstel van keuze

In de geïntegreerde leerroute halen leerlingen van de basisberoepsgerichte leerweg een

startkwalificatie op mbo2-niveau zonder tussentijds vmbo-examen af te leggen, hetgeen extra leertijd oplevert. Als voorbereiding op de keuze heeft de vmbo-school in de onderbouw recentelijk het vak ZETT geïntroduceerd: dat staat voor Zorg & Welzijn, Economie & Ondernemen, Techniek en Technologie. In het Innovatorium maken leerlingen kennis met nieuwe technische toepassingen binnen de verschillende profielen. “Tijdens het Open Huis leggen we ouders uit dat een aanmelding voor vmbo-basis ook een aanmelding voor mboRijnland betekent”, vertelt Jacqueline.

Een groot voordeel van deze bredere route: leerlingen kunnen hun keuze uitstellen. Leerlingen kiezen na de onderbouw voor techniek en maken binnen de route in leerjaar 3 eerst kennis met PIE en BWI. Daarna kunnen ze kiezen uit een aantal keuzevakken van beide profielen. Daar volgen bredere en smallere routes uit: een brede route voor leerlingen die interesse hebben in de combinatie van PIE en BWI, en voor leerlingen die al een beroepsbeeld voor ogen hebben, bijvoorbeeld timmerman, is er voldoende ruimte in de keuzevakken om zich te specialiseren. “Dat maakt deze route uniek en extra sterk”, stelt Jacqueline. Ineke: “En na het behalen van het diploma Servicemedewerker Gebouwen kunnen leerlingen verder doorleren op mbo3-niveau.”

Kwaliteit

Het theoretische onderwijs gaat langzaam over in de mbo-stof. “Door de overlap eruit te halen, ontstaat grote tijdswinst”, ziet Ineke. “Halverwege jaar 4 loopt de stof naadloos over in de vakleer voor SMG, nadat we vooraf de overlap tussen PIE, BWI en SMG eruit gehaald hebben. Hun stage doen deze leerlingen in de periode dat andere vmbo-leerlingen examen hebben, het zogenoemde zomerlek.

In het vijfde jaar volgt de rest van het mbo-programma. Op de route worden tussentijds en aan het eind proeven van bekwaamheid afgenomen, om basisleerlingen al wat ervaring en vertrouwen in praktijkexamens mee te geven.” Jacqueline: “We noemen het niet meer ‘klas 3 of 4’ of ‘mbo leerjaar 1’, maar ‘het eerste jaar van het SMG-traject’. De examencommissie bewaakt de kwaliteit en maakt een duidelijke normering voor de overgangen binnen de route.”

Het is trouwens niet de eerste route die het ONC en mboRijnland samen ontwerpen. Waar ligt het geheim van deze samenwerking, die al 15 jaar bestaat en steeds weer nieuwe vruchten afwerpt? “Het ligt voor een groot deel aan de klik tussen personen, die elkaar in de doorgaande leerroute vinden”, zegt Jacqueline. “Aan onze kant is er veel bewondering voor Inekes inzet, en andersom. Het gaat ons om de leerling en we gunnen elkaar wat. Daardoor is er veel mogelijk.”

Zachte landing

Voor Zorg & Welzijn en Economie & Ondernemen zijn er op de scholen al geïntegreerde routes georganiseerd. “Voor Techniek ligt dat wat complexer, alleen al omdat het mbo 36 techniekqualificaties telt. Voor Z&W zijn dat er bijvoorbeeld maar acht”, zegt Ineke. Jacqueline: “Door de leerlingen bij ons te houden en te begeleiden maken we niet alleen een cognitieve, maar zeker ook een pedagogisch doorlopende leerlijn. Dat verhoogt de slaagkansen van deze leerlingen op mbo2-niveau en biedt ze een zachte landing in het mbo. Daarbij bieden we basisleerlingen een breder perspectief en goede kansen op de arbeidsmarkt, ook als ze niet doorleren op mbo3-niveau. Ik verwacht dat dit traject hun kansen op doorstroom naar mbo3-niveau vergroot. Ik ben heel gelukkig dat we dit voor deze doelgroep kunnen organiseren!”

Een praktisch schoolexamen voor alle vakken

Op vmbo-school Het Element in Amersfoort omvatten álle school-examens een grote praktische opdracht; niet alleen de praktijkvakken, maar ook de avo-vakken zoals Engels, biologie en wiskunde. Waarom ze dat doen, daarover vertellen examensecretaris Geert Smalbrugge en adviseur onderwijs & kwaliteit Mirjam Lenters-Vinke. Een tipje van de sluier: het daagt de leerlingen uit.

Mirjam
Lenters-Vinke

“Door te werken met projecten dagen we onze leerlingen op verschillende manieren uit.”

Vo-scholen mogen hun schoolexamens zelf vormgeven, passend bij de visie van de school. Toch maken lang niet alle scholen daar gebruik van. Een school die dat wel doet, en inmiddels landelijk als voorbeeld geldt, is vmbo-school Het Element in Amersfoort. “Het formuleren van onze nieuwe visie in 2018 vormde aanleiding om ook weer eens met een frisse blik naar de schoolexamens te kijken”, vertelt Mirjam Lenters-Vinke, adviseur onderwijs en kwaliteit op Het Element en tot voor kort examensecretaris. “Het motto van onze school is ‘Waar passie en talent samenkomen’. We willen onze leerlingen graag op verschillende manieren uitdagen, daarom werken we bijvoorbeeld ook met projecten. In overleg met de docenten is daarbij aansluitend het PTA herzien.”

“We willen leerlingen toetsen op een manier die bij hen past”, zegt Geert Smalbrugge, die als examensecretaris het stokje dit jaar van Mirjam overnam. “Bij avo-vakken is de insteek vaak: tafeltjes uit elkaar, toets voor je neus en laat maar zien wat je geleerd hebt. Maar leerlingen van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg zijn dóeners. Die theoretische testen doen hen eigenlijk geen recht.” Mirjam: “Bij de school-examens toetsen we daarom niet meer alleen vanuit theoretische kennis, maar ook vanuit vaardigheden en interesses.”

Talenten laten zien

Hoe ziet dat er in de praktijk uit? In de PTA's op Het Element zijn ook voor alle avo-vakken praktische opdrachten opgenomen die leiden tot een duidelijk eindproduct, waarbij de leerlingen hun talenten kunnen laten zien. Voor Engels maken leerlingen bijvoorbeeld een Engelstalig tijdschrift, waarbij ze verschillende vormen mogen gebruiken: ze houden een interview, schrijven een boekrecensie en maken een verslag over een Engelstalige film. Voor biologie voeren de leerlingen een onderzoek uit naar dierverblijven in dieren-tuinen. Ter afsluiting brengen ze een bezoek aan Dierentuin Amersfoort, waar ze onder meer met diervverzorgers praten: klopt het wat ze bedacht hebben, zou dat werken in de praktijk? Ook voor wiskunde kwam er een meer praktische insteek: docenten vroegen aan leerlingen welke onderwerpen ze interessant vonden, en ontwierpen vervolgens wiskundevraagstukken die daarbij aansloten. “We zijn overigens zeker niet tegen de gewone *oldschool*-toetsen”, benadrukt Geert. “Als je die helemaal uit het PTA haalt, sla je ook de plank mis.” “Uiteindelijk draait alles om balans”, vult Mirjam aan. “Je wilt in je PTA niet te veel en niet te weinig toetsen, je wilt een afgewogen mix in de verhouding praktisch en theoretisch, én je wilt dat de toetsen een goed afsluitend karakter hebben.”

Spreiding

Voor vmbo-scholen die ook meer praktijk-opdrachten in de schoolexamens van de avo-vakken willen opnemen, hebben ze een praktische tip: ‘Kijk niet alleen naar de inhoudelijke afstemming binnen het PTA, maar stem ook het examenrooster zorgvuldig af met collega's van de verschillende vakken.’ Mirjam: “De leerlingen werken een hele periode aan de praktische opdrachten. Aanvankelijk waren die voor alle vakken ingepland in de vierde periode van leerjaar drie. Dat bleek echt teveel, dus inmiddels zijn de inleverdata voor de praktische opdrachten meer verspreid over het schooljaar.” En verder geldt voor de school-examens hetzelfde als voor het curriculum in het algemeen: alles blijft steeds in ontwikkeling. Geert: “Misschien kan er nog meer afwisseling in de opdrachten komen, bijvoorbeeld. Er blijft altijd wel iets te wensen over. Het is nooit af.”

“We willen leerlingen toetsen op een manier die bij hen past.”

Geert
Smalbrugge

MAIL AAN MIJN OUDE VMBO- SCHOOL

Van: Hanneke Krul
Verzonden: woensdag 30 april 11:17
Aan: DocentTimme@MarisCollegeWaldeck

Onderwerp: Bericht aan mijn 'oude' mentor

Beste Timme,

Ik herinner me nog goed dat ik aan het eind van mijn basisschool scholengemeenschap Westhage in Den Haag bezocht, een voorloper van het Maris College. Toen ik lokaal 10 zag, het beeldende vorming-lokaal, wist ik meteen: 'Dit wordt mijn lokaal!' Ik hoopte dat jij mijn mentor zou worden en dat gebeurde ook. Dit jaar zijn we tien jaar collega's bij Maris en geef ik zelf beeldende vorming en textiele werkvormen aan de onderbouw, en KCKV in de bovenbouw van het vmbo.

Mijn basisschool pushte leerlingen om naar de havo of het vwo te gaan. Ik was zwaar dyslectisch en liep voortdurend op mijn tenen. Op het vmbo haalde ik voor het eerst een negen en geen rode strepen. Ik kwam binnen met basis/kader en haalde mijn tl-diploma. Nederlands en Engels waren niet echt mijn vakken, maar de docent Nederlands in de bovenbouw was een imposante en een beetje mysterieuze man, waar ik tegenop keek en met wie ik een heel goede klik had. Hij werd helaas ernstig ziek en is later overleden. Tot het laatst, ook toen ik al op het mbo zat, heb ik contact met hem gehouden. Hij was het die tegen mij zei: 'Krulletje, jij wordt later docent. Beloof je me dat?'

Op het mbo volgde ik de studierichting Living en Design, een opleiding met een hele brede insteek, van het inrichten van ruimtes tot het organiseren van evenementen. Een baan in het onderwijs kwam aanvankelijk nog niet in me op. Ik herinnerde me wel de woorden van mijn docent Nederlands, maar vond dat ook wel wat. Ik was immers dyslectisch, dus hoe moest dat dan? Ik was altijd creatief bezig, wilde iets met beeldende vorming gaan doen en vroeg me af wat een vervolgstap zou kunnen zijn. Tijdens een open dag van de Kunstacademie viel het kwartje: ik ging de vierjarige opleiding docent beeldende vorming volgen aan de Kunstacademie Willem de Kooning in Rotterdam. Na een strenge selectieprocedure werd ik aangenomen.

Tijdens de opleiding liep ik stage bij een buurthuis, dat naschoolse activiteiten verzorgde. Daarna op een basisschool, maar dat was niet echt mijn doelgroep. Na een stage in het speciaal onderwijs kwam ik bij jou terecht, op Maris Bohemen. Aan mijn eigen middelbare schooltijd bewaarde ik goede herinneringen: ik werd weer gezien, ik mocht er zijn. Een fout was geen afgang, maar iets om van te leren. Eenmaal op weg om docent te worden, realiseerde ik me dat ik de liefde en geborgenheid die ik zelf had ontvangen op de middelbare school, door wilde geven aan mijn toekomstige leerlingen. Er waren maar weinig vacatures voor docenten beeldende vorming, maar na een handgeschreven sollicitatiebrief mocht ik komen. Zo warm als ik werd ontvangen als leerling, zo warm werd ik ook als collega ontvangen.

Werken op deze school voelde als thuiskomen. Ik zie mezelf terug in de leerlingen, hun eerlijkheid en directheid: ze nemen geen blad voor de mond. Je weet dat het soms echt knokken voor ze is. Wat je erin stopt, krijg je terug. Al zou ik maar één leerling bereiken, dan ben ik daar al blij mee. Door de vakken die ik geef, kan ik leerlingen vaak op een andere manier bereiken. Van jou heb ik meegekregen dat een goede relatie met leerlingen opbouwen een van de belangrijkste voorwaarden is om leerlingen te kunnen bereiken. We zien op school dat ouders hun kinderen vaak een bepaalde kant opduwen, bijvoorbeeld omdat er veel werk in is. Als een leerling het niet haalt of de motivatie afneemt, dan wordt dat vaak gezien als falen. Ik zie het als een levensles. Deze generatie jongeren moet zoveel keuzes maken, soms te veel keuzes. Ik zou willen dat het niet te groot wordt, dat jongeren kunnen kiezen waar nu hun interesse naar uitgaat, zodat ze kunnen uitblinken in waar ze goed in zijn. Bijna niemand werkt jaren later nog in zijn of haar opleidingsgebied. Wie weet wat ik over tien jaar doe?

Groetjes,
Hanneke Krul

Hallo Hanneke,

"Dit is Hanneke. Volgens haar basisschool is het allemaal een beetje moeilijk voor haar, maar daar kun jij wel wat mee toch?" Jij bent het wandelend bewijs, dat je met een helder doel voor ogen en voldoende doorzettingsvermogen ook vanuit het vmbo alles kunt bereiken. Als iemand je dat zelfvertrouwen maar meegeeft.

vriendelijke groet,
Timme van Rensen

"WAT IK ALLE VMBO'ERS
WIL MEEGEVEN: LUISTER NAAR
JE GEVOEL EN KIJK OM JE HEEN.
KIES BEWUST. ALS DE KEUZE DIE
JE GEMAAKT HEBT NIET BIJ JE PAST,
LEER JE ER TOCH VAN. EN DAN
MAAK JE GEWOON WEER
EEN NIEUWE STAP."

COLUMN

25 jaar vmbo: Focus op maatwerk

Het afgelopen schooljaar vierden we het 25-jarig bestaan van het vmbo. Ter voorbereiding werkte ik aan een tijdlijn voor de website vmbo25jaar.nl. We hadden ons voorgenomen om hoogtepunten of grote veranderingen in het vmbo te vermelden. En we bedachten – we leggen de lat graag hoog – dat we voor elk van de 25 jaar minstens één gebeurtenis op de site wilden belichten, al was het maar: ‘In dit jaar behaalde leerling X zijn of haar diploma vmbo-basisberoepsgerichte leerweg’.

Al snel bleek dat die noodgreep nergens nodig was, want voor elk jaar viel wel een onderwijsverandering te vinden, van het invoeren van nieuwe differentiaties en het actualiseren van eindtermen tot nieuwe vormen van examens en ga zo maar door. Wat we eigenlijk wel wisten, zagen we al snel zwart-op-wit bevestigd: het vmbo is constant in ontwikkeling. In deze krant zijn daar ook weer veel voorbeelden van te vinden.

Grote en kleine verbeteringen, die als doel hebben leerlingen voor te bereiden op hun toekomst als mens, werknemer en burger.

Het ziet er gelukkig niet naar uit dat er aan die ontwikkeling snel een einde gaat komen. Ook de komende jaren staan er veranderingen voor de deur. Het ministerie van OCW werkt bijvoorbeeld aan de doorontwikkeling van de profielen in het vmbo. Cito en CvTE werken aan examens die nog beter passen bij de leerstijl van vmbo-leerlingen, en onderwijs en bedrijfsleven werken in alle sectoren samen om leerlingen een zo realistisch mogelijk beeld te geven van werkzaamheden die ze mogelijk in de toekomst uit gaan voeren. En *last but zeker not least* zijn er de ontwikkelingen en vernieuwingen in de lespraktijk: vmbo-scholen doen hun uiterste best om leerlingen tot leren te brengen, soms tegen de voorgeschreven stroom in. Dat levert wel eens een rood vinkje op van de Inspectie van het Onderwijs, en heel af en toe worden scholen teruggefloten, omdat ze iets doen wat op papier eigenlijk niet kan. Dat levert dan vooral veel energie en motivatie op bij alle beleidsmakers met hart voor het vmbo, die soms als het ware ‘achter de scholen aanrennen’, om datgene waar scholen in de praktijk behoefte aan hebben, toch mogelijk te maken.

Ik hoop dat we over nog eens 25 jaar kunnen vieren dat het vmbo 50 jaar bestaat, en dat er dan weer zo’n goed gevulde tijdlijn gemaakt kan worden. Bovenal hoop ik dat andere vormen van onderwijs het voorbeeld van het vmbo volgen en ervan leren. Want maatwerk voor leerlingen, dat wil toch iedereen?

Jacqueline Kerkhoffs

Directeur Stichting Platforms vmbo

Colofon

Deze jubileumkrant is een uitgave van de Stichting Platforms vmbo. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Redactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms vmbo
Eva Voncken / Bureau Turf
Anne Wesseling / AWJP

Eindredactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms vmbo

Fotografie

Sijmen Hendriks, Hetty van Oijen

Cartoons

Lodewijk Koster / Loko Cartoons

Vormgeving

Renate Meijers / studioZebraVink

Drukwerk

EDG Media

Bestellen

Meer exemplaren van deze krant kunt u gratis bestellen via www.onderwijsinformatie.nl/vmbokrant.

De krant wordt geleverd in bundels van 25 exemplaren.

www.onderwijsinformatie.nl/vmbokrant
© Stichting Platforms vmbo

SLOTFEEST VMBO 25 JAAR: VIER JE SKILLS

25 jaar vmbo – het jubileumjaar is voorbijgevlogen! Tijdens het slotfeest op maandag 2 juni in congrescentrum NBC in Nieuwegein werd er teruggekeken én vooruitgeblikt, maar vooral feest gevierd, onder het motto ‘Het vmbo is een plek waar je je talent kunt ontdekken en je skills kunt vieren.’

Bekijk hier het verslag van een geslaagde dag!

